

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра німецької філології

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

Основи теорії мовної комунікації

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Освітньо-професійна програма	Середня освіта. Німецька мова

Силабус навчальної дисципліни «Основи теорії мовної комунікації» підготовки бакалавра, галузі знань галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта. Мова і література (німецька), за освітньою програмою «Середня освіта. Німецька мова».

Розробник: Рись Лариса Федорівна, канд. філол. наук, доцент кафедри німецької філології

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри німецької філології

протокол №5 від 24 листопада 2020 року

Завідувач кафедри: (Застровська С. О.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 Освіта/Педагогіка, 014 Середня освіта, Середня освіта. Німецька мова, бакалавр	Вибіркова навчальна дисципліна
Кількість годин/кредитів 90/3		Рік навчання 3-й
		Семестр 6-ий
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції 16 год.
		Практичні (семінарські) 12 год.
		Самостійна робота 56 год.
		Консультації 6 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання	<i>німецька</i>	

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Рись Лариса Федорівна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри німецької філології
Контактна інформація	м.т. 050 7217876
	rys.larysa@vnu.edu.ua , larysa_rys@yahoo.de
Дні занять	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?fbclid=IwAR0VGO0MAb494WEi7qwwQgwYyh3aOc6TEtS7tKUU8TBsFPWksGHF8aPA7-c

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

Теорія мовної комунікації – галузь мовознавства, яка вивчає закономірності, складники, чинники комунікативної діяльності, яка здійснюється на базі природної мови. Об'єктом теорії мовної комунікації є реальні процеси комунікації, основним кодом яких є природна мова, а предметам – організація комунікативної ситуації, представлена взаємно детермінованими функціональними складниками, одним із яких є вербальне повідомлення (текст).

2. Пререквізити.

Курс «Основи теорії мовної комунікації» пропонується студентам, які мають базові знання з загального мовознавства та володіють німецькою мовою на рівні B1.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи теорії мовної комунікації» є формування у студентів знання комунікативної природи мови, вивчення загальних законів комунікації, організації засобів мовного коду у процесах комунікативної взаємодії особистостей та впливу на засоби мови психічних, соціальних, когнітивних, культурних та інших чинників, а також різноманітних ситуативних складових комунікації.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Основи теорії мовної комунікації» є такі:

- ознайомити студентів із основними поняттями теорії мовної комунікації;
- висвітлити природу мовної комунікації, її типологію за матрицею різноманітних параметрів;
- висвітлити природу комунікативної ситуації та її складників;
- розглянути особливості діалогічного спілкування, його одиниць та способів інтеракції;
- з'ясувати аксіоми, параметри й типи комунікативної взаємодії, закони і правила кооперативного спілкування;
- формувати практичні навички безконфліктного спілкування.

4. Результати навчання (компетентності).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти опановують низку компетентностей.

Загальні компетентності:

- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- Здатність до вираження національної культурної ідентичності, виявляти повагу та цінувати багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; зберігати та примножувати моральні, наукові цінності і досягнення суспільства.
- Здатність вчитися, опановувати нові знання й застосовувати їх у практичних ситуаціях.
- Здатність спілкуватися іноземними мовами.

- Здатність бути критичним і самокритичним.
- Здатність виявляти, формулювати та вирішувати проблеми, бути ініціативним і генерувати нові ідеї.
- Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, толерантного і взаємо ввічливого спілкування з представниками інших професійних груп із дотриманням професійної етики.
- Здатність використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології.

Спеціальні (фахові компетентності):

- Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
- Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.
- Здатність розуміти і аналізувати основні комунікативні стратегії та застосовувати тактики кооперативної стратегії спілкування німецькою мовою.
- Здатність використовувати набуті знання для ефективної комунікації німецькою мовою в усній і письмовій формі;
- Здатність розуміти і використовувати засади і технології створення текстів різних жанрів і стилів іноземною мовою.

Результати навчання:

- Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями (у тому числі представниками інших культур) державною та/або іноземною мовами усно й письмово та використовувати їх для організації та управління освітнім процесом.
- Ефективно працювати з інформацією: збирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, впорядковувати, класифікувати, систематизувати, критично аналізувати й інтерпретувати її.
- Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства; зберігати й примножувати моральні, наукові цінності і досягнення суспільства.
- Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

- Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності вчителя іноземних мов.
- Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.
- Використовувати іноземні мови в усній та письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному) для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ.	Лаб.	Конс.	Сам. роб.	Контр. роб.
Змістовий модуль 1. Основні категорії теорії мовної комунікації.							
Тема 1. Теорія мовної комунікації як лінгвістична дисципліна.		2				2	ДС, РК
Тема 2. Моделі комунікації. Соціально-психологічні моделі комунікації (П. Вацлавік, Ф. Шульц фон Тун)		2	2		1	6	ДС, РК
Тема 3. Компоненти комунікації та форми мовного спілкування.		2	2		1	6	ДС, РК
Тема 4. Проблема одиниці та зразка мовної комунікації.		2	2		1	10	ДС, РК
Разом за змістовим модулем 1.	41	8	6		3	24	
Змістовий модуль 2. Характеристика складових комунікативної ситуації.							
Тема 5. Фактори комунікації, пов'язані із учасниками спілкування.		2	1			8	ДС, РК
Тема 6. Комунікативні інтенції. Стратегії і тактики мовленнєвого спілкування.		2	1		1	8	ДС, ДБ, РК
Тема 7. Проблеми конфліктів у спілкуванні людей. Кооперативна та конфліктна стратегії спілкування.		2	2		1	8	ДС, РК
Тема 8. Мовленнєвий вплив як результат комунікативної взаємодії. Масова комунікація.		2	2		1	8	ДС, РК
Разом за змістовим модулем 2.	49	8	6		3	32	
Разом	90	16	12		6	56	

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота студентів передбачає самостійне опрацювання матеріалів по темі лекцій, підготовку до семінарів та виконання практичних завдань, а також укладання словника наукових термінів по курсу, аналіз уривків текстів у термінах мовної комунікації. Окремим видом самостійної роботи, який дає можливість отримати додаткові бали, є написання реферату/наукових тез за опрацьованим матеріалом (Тематика рефератів пропонується).

Тематика рефератів:

1. Мовленнєві жанри.
2. Дискурс – як базова категорія теорії мовної комунікації.
3. Теорія мовленнєвих актів.
4. Мовчання як комунікація.
5. Контент-аналіз.
6. Імплікація, її типи.
7. Становлення теорії мовної комунікації.
8. Методики когнітивного картування тексту та дискурсу.
9. Міжкультурна й етнокультурна компетенція, їхні складники.
10. Пропаганда як комунікація.
11. Лінгвістика брехні.
12. Проблема типології мовних особистостей.
13. Комунікативні стратегії педагога.

IV. Політика оцінювання

При поточному оцінюванні знань студентів враховуються: участь у дискусіях під час проведення лекційних та семінарських занять, робота над додатковою літературою, вміння використовувати набуті знання на практиці, вміння аналізувати ситуації міжкультурної взаємодії. Робота студентів під час лекцій та семінарів оцінюється максимально у 5 балів. За кожний змістовий модуль студент має можливість отримати максимальну кількість балів - «20» (середній бал помножено на коефіцієнт 4), всього за поточне оцінювання студенти можуть отримати 40 балів.

Учасники освітнього процесу повинні толерантно ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися правил академічної доброчесності, самостійно виконувати навчальні завдання; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань забороняється. У разі виявлення несамоцінного виконання практичних завдань, ці завдання зараховані не будуть.

Учасники освітнього процесу повинні дотримуватися правил академічної доброчесності, самостійно виконувати навчальні завдання, толерантно ставитися

до всіх учасників процесу навчання, під час написання рефератів та наукових тез коректно посилатися на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей. У разі виявлення академічного плагіату під час написання рефератів та несамоїтного виконання практичних завдань, ці завдання зараховані не будуть. Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, можна ознайомитися у [Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

У випадку відсутності на занятті чи невиконання одного із видів обов'язкових робіт по темі студент отримує 0 балів за невиконаний вид роботи. У разі поважної причини студент може перездати тему під час проведення консультацій.

Згідно з [ПОЛОЖЕННЯМ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#) студентам можуть бути зараховані результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування). Для цього потрібно звернутися із заявою на ім'я проректора з навчальної роботи та рекрутації Університету з проханням про визнання результатів навчання, набутих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті. Згідно встановленого порядку можуть бути визнаними результати навчання, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають одному заліковому модулю в цілому (але не більше 6 кредитів за навчальний рік), так і його окремому змістовому модулю, темі (темам), які передбачені цим силабусом.

Студентам, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій (опублікували тези або статтю за однією із тем курсу), буде додано додаткові (бонусні) бали (5 балів за написання тез та виступ на конференції і 10 балів за написання статті), які зараховуються як результати поточного контролю.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль проводиться у вигляді написання двох модульних контрольних робіт, які включають тестові завдання та аналіз комунікативних ситуацій, кожен із яких оцінюється в 30 балів, разом – 60 балів. У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може добрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну з тем, написати реферат).

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. К. : Вид. центр „Академія”, 2004. 344 с.
2. Иссерс О. С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи. М.: Изво ЛКИ, 2008. 288 с.
3. Красных В. В. Основы психолінгвістики и теории коммуникации : курс лекций. М. : ИТДГК «Гнозис», 2001. 270 с.
4. Мовленнєві жанри в міжкультурній комунікації : монографія / авт. кол. : Р. Помірко, Ф. Бацевич, А. Паславська та ін. Львів : ПАІС, 2010. 280 с.
5. Пиз Аллан. Язык жестов. URL : <http://superpoisk.chat.ru/gesture3.htm>
6. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации. М. : Рефл-бук, К. : Ваклер. 2001. 656 с.
7. Рись Л. Ф. Einführung in die kommunikative Linguistik (Вступ до комунікативної лінгвістики) : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Луцьк : Вежа-Друк, 2015. 191 с.
8. Селіванова О. О. Основы теории мовної комунікації: підручник. Черкаси : В-во Чабаненко Ю. А., 2011. 350 с.
9. Семенюк О. А., Паращук В. Ю. Основы теории мовної комунікації: навч. Посібник. К. : ВЦ «Академія», 2010. 240 с.
10. Яшенкова О. В. Основы теории мовної комунікації: навч. посібник. К.: ВЦ «Академія», 2010. 312 с.
11. Schmid J. Kommunikationstheorie: Definitionen. URL : <http://www.joachimschmid.ch/docs/DMtKommuThe.pdf>
12. Kommunikationstheorie und Kommunikationserfolg: Website von Florian Höfer. URL : <http://www.deigma.de/>
13. Paul Watzlawick Website. URL : <http://www.paulwatzlawick.de/>
14. Schulz von Thun Institut für Kommunikation. URL : <https://www.schulz-von-thun.de/>

15. Wägenbaur T. Was wissen wir eigentlich von der Kommunikation(stheorie)?
URL : <http://parapluie.de/archiv/kommunikation/theorie/>